

Het was vaak een heel karwei om de kachel aan te maken

Reageren

DELEN

door Siegfried Regeling

Wie weet nog wie Goes is? Na de Tweede Wereldoorlog lagen er in de Stadhouderskade ongeveer vijf, tien of misschien wel meer schuiten vol met kolen opgeslagen. Op de blauwe houten zijkanten stond de tekst: 'Alleen de Zon is beter'. Ook waren er opslagplaatsen in de Nicolaas Berchemstraat.

Iedereen stookte toen nog kolen in de huizen. De kolen werden opgeslagen op zolders of op balkons. Vaak hadden de mensen lattenzolders op de bovenste etage. Wij en de burens van een-, twee- en driehoog hadden een lattenzolder en een kettinkje met een simpel slot om de boel af te sluiten. De benedenburens hadden een binnenplaats voor opslag. Je kon bij de burens precies de berg kolen zien liggen en andere spullen die opgeslagen lagen.

Mijn moeder kocht de kolen in de zomer, want dan was het goedkoper, en ergens anders bij een familielid dat in de Czaar Peterstraat woonde. De mannen die de kolen bezorgden moesten deze op een schouder dragen en met de andere hand de leuning vasthouden, een volle jute zak vierhoog de trap op rennen. Op de zolder werden de zakken geleegd tot een berg kolen. De mannen waren tanige, vaak magere mannen die er niet atletisch uitzagen maar wel ijzersterk waren. De kolen werden ook wel gehesen met touw en katrol als er een haak aanwezig was. Op de een of andere manier prefereerden de mannen bij ons vaak het trappenlopen. Misschien deden ze het om in conditie te blijven, misschien zagen ze het als een sport. Wie zal het zeggen?

Zwarte mannen

Wij zagen dat de mannen zwart zagen van het stof op handen en gezichten. Ze zagen er afgepeigerd uit. We spraken er thuis over dat het een ongezond beroep moest zijn en hun longen vermoedelijk met roetdeeltjes aangetast zouden worden. Het was vaak een karwei om de kachel aan te maken. Dat ging eerst met een oude krant, houtjes, dan kwamen er briketten bovenop of wat eierkolen en langzamerhand met antraciet nummer drie aanvullen; ook dat moest gedoseerd gebeuren.

Kolengruis

's Winters werden er op het kolengruis van de asla van de kachel appels gelegd, wat wij poffen noemden. Het mocht niet te lang duren want anders konden de appels verbranden. De kamer geurde heerlijk naar verse appels en de kachel snorde aangenaam. We hadden een kachel in de woonkamer aan de achterkant van ons huis. De meeste burens woonden aan de voorkant.

's Avonds als mijn vader in de kolenkit keek wisten we al hoe laat het was. Hij bromde dat er niet genoeg kolen in zaten. Hij keek indringend in het rond en zei vervolgens tegen mijn broer dat het zijn beurt was om kolen te gaan halen. We wisten dat hij het niet leuk vond. Op de trap en op zolder was geen verlichting. Hij verzon van alles om er maar onderuit te komen, maar mijn vader was onverbiddelijk. "Jij moet nu kolen gaan halen", zei hij op een snerpende, doordringende toon waar niet mee te spotten viel.

De kolenkit vullen

We hoorden mijn broer de trap oprennen en vervolgens dat hij heel haastig de kolenkit probeerde te vullen. We hoorden dat de berg kolen in beweging kwam en de kolen over de zoldervloer rolden. Mijn broer kwam buiten adem de trap afrennen. Mijn vader keek in de kolenkit en gaf hem een schouderklopje. Het gebeurde wel eens dat hij vond dat er niet voldoende kolen in de kolenkit zaten en zei dan dat hij weer naar boven moest gaan. Mijn moeder voelde de stress van haar zoon en zei: "Nee, laat mij het maar doen." "Nee," zei mijn vader, "het is zijn beurt dus moet hij het doen en niet half, daar hebben we niets aan." Mijn moeder excuseerde zich: "Helaas ben ik vergeten kolen te halen, ik heb het te druk gehad."

Spoken op zolder

De andere dag als mijn vader niet aanwezig was, zei mijn broer tegen mij dat hij weer spoken op de zolder of enge mannengezichten of gedochten die op trollen leken gezien had. Zijn fantasie sloeg wel eens op hol, maar dat kwam doordat de volle maan op de lattenzolder lange slagschaduwen veroorzaakte. Ik had het vermoeden dat mijn broer te veel enge boeken las. Lezen was zijn lust en zijn leven. Hij heeft veel boeken verslonden die goedkoop te huren waren, naast ons bij de weduwe Brandt annex rookartikelenzaak. Als het mijn beurt was om kolen te halen had ik er ook moeite mee, maar ik liep rustig en stil en keek goed om me heen. Ik vond het ook niet altijd prettig, maar liet het nooit merken aan mijn ouders.